

Mokslo tyrimo darbo:

Praeivių žuvų būklės tyrimai Vakarų Lietuvos upėse

Sutartis su AAA AM Nr. 4F09-26, 2009-04-20

Santrauka

Praeivių žuvų populiacijos būklės tyrimai 2009 metais buvo atliekami 8 Vakarų Lietuvos upių baseinų (Minijos, Jūros, Akmenos-Danės, Šventosios (Pajūrio), Bartuvos, Dubysos, Smiltelės ir Šyšos) 41 tyrimų stotyje. Darbo ataskaitoje pateikti 2009 m. tyrimų duomenys, palyginant juos su ankstesnių metų tyrimų rezultatais, aprašomos pagrindinės lašišinių žuvų populiacinės charakteristikos.

Lyginant su 2008 metais vidutinis lašišinių žuvų gausumas atskiruose baseinuose nukrito, tačiau gausumo lygis liko aukštas ar labai aukštas ir buvo didesnis nei paprastai buvo sutinkamas iki 2008 metų. Išlikus panašiai gausumo dinamikos tendencijai, būtų galima sakyti, kad lašišinių išteklių Vakarų Lietuvos upėse atsigauna. Aukščiausios gausumo reikšmės 2009 metais fiksuotos Šyšos baseine (net 58,27 ind./100m²); kituose tirtuose baseinuose vidutinis tirtų stočių lašišinių žuvų gausumas svyravo nuo 15,55 iki 23,37 ind./100m², išskyrus Jūros baseiną, kur vidutinis gausumas buvo 7,02 ind./100m². Kaip ir 2008 metais aukšto gausumo lygio grupėje šiemet atsidūrė net 68 % tirtų stočių (2008 metais – 63 % stočių).

2009 metais natūralaus neršto lašišų (*Salmo salar*) jauniklių aptikta tik Dubysos ir Šventosios (Pajūrio), o dirbtinai veistų lašišų jauniklių gausiai aptikta Minijos ir Jūros baseinuose. Lašišų sutinkamumas – 9,8 %. Ypač gausiai lašišų aptikta Šventojoje; čia jų gausumas siekė net 8,39 ind./100m². Tiriant veisimo darbų efektyvumą lašišų rasta ir Jūros upėje ties Pagramančiu (tiesa, čia jų gausumas tesiekė 0,11 ind./100 m²), Minijoje ties Dyburių kilpa (4,67 ind./100 m²), Žvelsos upės veisimo darbų vertinimo stotyse (2,52 ir 4,22 ind./100 m²).

Žuvivaisos darbų efektyvumo tyrimai 2009 metais buvo atlikti daugelyje vietų Minijos, Jūros, Dubysos, Šventosios (Pajūrio), Bartuvos, Šyšos, Ventos baseinuose ir Viešvilės upelyje. Šiais metais žuvivaisos darbų efektyvumas pagal populiacijos gausumą tirtose upėse buvo daugiau ar mažiau efektyvus. Lašišinių žuvų pagauta visose tyrimų vietose. Minijos baseine efektyvus veisimas stebėtas Minijoje ties Medingėnais, ties Dyburiais, Sausdrave, Žvelsoje; taip pat geras žuvivaisos darbų rezultatas stebėtas Kulšėje, Virvytėje, Viešvilėje; Šyšoje. Čia žymią dalį sugautų individų sudarė dirbtinio veisimo jaunikliai ir fiksuotas aukštas lašišinių žuvų gausumas.

Nors hidrologinės sąlygos nerštinei migracijai ir nerštui buvo palankios, šiemet stebėtas neršto intensyvumas buvo žemesnis nei 2008 metais tiek vidutiniškai tirtuose baseinuose, tiek

atskiruose tyrimų taškuose, išskyrus Kulšę. Pažymėtina tai, kad nors lizdų tankis Minijos baseine taip pat sumažėjo, čia gana ženkliai išaugo vidutinis lizdų dydis (nuo 3,2 m² iki net 5,5 m²).

Katadrominė šlakių jauniklių migracija Veivirže 2009 m. vyko viso stebėjimų periodo metu (balandžio 17 d. – gegužės 7 d.), tačiau, kaip ir ankstesniais metais, ji buvo labai neintensyvi.

Apibendrintai galima pasakyti, kad pagal 2009 metų tyrimų rezultatus lašišinių žuvų populiacijų būklė Vakarų Lietuvos upėse reikšmingai nepasikeitė ir yra pakankamai gera ir gana stabili.